

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
สรุปไปคั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาของอาจารย์ที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารวิทยาลัยครู อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูจันทเกษม วิทยาลัยครูบานสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูสวนสุนันทา และวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้นมีจำนวน 726 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร 114 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 158 คน และนักศึกษา 454 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาจากคณมนักศึกษาและอาจารย์ของวิทยาลัยครู หนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์ เมื่อสร้างแบบสอบถามขึ้นแล้ว ให้นำไปใหญ่ที่มีประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อแนะนำและแก้ไขเพิ่มเติม แล้วนำไปทดลองใช้กับอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง จำนวน 40 คน เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วก็ทำการปรับปรุงข้อคำถามใหม่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-List) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยให้นำแบบสอบถามจำนวน 825 ฉบับ ไปให้ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครทั้ง 6 แห่ง โดยผู้วิจัยให้นำแบบสอบถามไปส่งยังทั่วแทนในแต่ละวิทยาลัยครูโดยผ่านทางอธิการและไปขอรับคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนรวมทั้งสิ้นจำนวน 726 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติคือ

- การหาค่าร้อยละของค่าตอบจากข้อคำถามในส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
- การหาค่าร้อยละของค่าตอบจากคำถามในส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 และตอนที่ 4 ซึ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา และการดำเนินงานในการจัดการให้คำปรึกษา แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
- สำหรับคำถามในส่วนที่ 2 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ปฏิบัติและที่ควรปฏิบัติ และตอนที่ 5 ซึ่งเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ก็ทำการวิเคราะห์โดยนำมาหาค่าเฉลี่ยมัธยฐานและเลขคณิต (Mean) ของค่าตอบในข้อคำถามแต่ละข้อ และหาค่าความเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation)

- ง. ในส่วนที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) ได้นำมาตรวจหาข้อที่น่าสนใจซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่มเสนอแนะ แล้วนำมาเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว ปรากฏ

ผลดังนี้

- ก. จำนวนผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาเป็นหญิงมากกว่าเป็นชาย
 ข. ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-44 ปี ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-34 ปี สำหรับนักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-20 ปี
 ค. ผู้บริหารส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
 ง. ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี
 จ. อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษามาแล้วเกิน 9 ปี และทำการสอนอยู่ในวิทยาลัยเกิน 9 ปี
 ฉ. อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ทำการสอนสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมงขึ้นไป และปฏิบัติงานพิเศษอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน สัปดาห์ละ 1-5 ชั่วโมง

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัย สรุปผลได้ดังนี้

- ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 1) ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีอายุระหว่าง 30-34 ปี และมีประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครูเกินกว่า 3 ปี
  - 2) ระดับการศึกษาที่เหมาะสมของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นขัดแย้งกัน ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรสำเร็จการศึกษา

ระดับปริญญาโท แต่โดยส่วนรวมแล้ว มีความเห็นว่าควรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

3) บุคลิกลักษณะที่สำคัญที่สุดของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การวางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

4) ลักษณะนิสัยที่สำคัญที่สุดของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การมีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

5) ลักษณะทางอารมณ์ที่สำคัญที่สุดของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การมีอารมณ์มั่นคง หนักแน่น ไม่โกรธง่าย เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

6) ความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีมากที่สุด ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นขัดแย้งกัน ผู้บริหารมีความเห็นว่า ความสามารถที่สำคัญที่สุดของอาจารย์ที่ปรึกษา คือต้องมีความรู้กว้างขวาง และทันต่อเหตุการณ์ แต่อาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่า ความสามารถในการแนะนำเป็นสิ่งสำคัญที่สุด สำหรับนักศึกษามีความเห็นว่าความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งตรงกับความเห็นของส่วนรวมด้วย

ค. หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ปฏิบัติ

1) หน้าที่และความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ยปรึกษาทางวิชาการ ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง มีเพียงเรื่องเดียวที่ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบการขอใบสุทธิ ใบรับรอง ใบแทนใบสุทธิ และใบรับรองผลการศึกษา

2) หน้าที่และความรับผิดชอบในการอบรมดูแลความประพฤติและเป็นที่ยปรึกษาเรื่องปัญหาส่วนตัว ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง แต่เมื่อแยกพิจารณาตามความเห็นของแต่ละกลุ่มแล้ว มีบางเรื่องที่แต่ละกลุ่มมีความเห็นขัดแย้งกันบ้าง ได้แก่ เรื่อง การอบรมกิริยามารยาทและคุณธรรมให้แก่นักศึกษาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าตนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าอาจารย์ได้ปฏิบัติอยู่เพียงระดับปานกลาง นอกจากนี้คือเรื่อง

การแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน การให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาด้านสุขภาพทางกาย และทางจิต และการให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาทางการเงิน โดยการติดต่อขอทุน การศึกษาหรือการช่วยหางานให้ทำระหว่างปิดภาค ซึ่งนักศึกษามีความเห็นว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แต่ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าเป็นปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3) หน้าที่และความรับผิดชอบในการร่วมมือประสานงาน ตัวอย่าง ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีเพียง 4 เรื่องที่ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาตามความเห็นของแต่ละกลุ่มแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าคุณได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย มีเพียง 3 เรื่องที่ได้ปฏิบัติในระดับปานกลาง และนักศึกษาก็มีความเห็นเช่นเดียวกับอาจารย์ที่ปรึกษา แต่ผู้บริหารมีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ง. หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ควรปฏิบัติ

1) หน้าที่และความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ยปรึกษาทางวิชาการ ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติในระดับมากอยู่ 5 เรื่อง คือ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและแผนการเรียน การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกวิชาและการลงทะเบียนเรียน การให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนอ่อนให้ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิธีการเรียนและการแก้ปัญหาทางการเรียน การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาเพื่อเพิ่มวิชาเรียนหรือการลาพักการเรียน ส่วนเรื่องอื่น ๆ นั้นควรปฏิบัติในระดับปานกลาง เช่นเดียวกันแต่ให้มากขึ้น

หน้าที่ที่ผู้บริหารมีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติมากเพิ่มอีก 2 เรื่อง คือ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบและนโยบายของวิทยาลัย การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและการสอบ และนักศึกษามีความเห็นว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติในระดับมากเพิ่มเติมอีกเรื่องหนึ่งคือการให้คำแนะนำในเรื่องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2) หน้าที่และความรับผิดชอบในการอบรมคุณแลความประพฤติและเป็น ที่ปรึกษาเรื่องปัญหาส่วนตัว ผู้บริหารมีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติหน้าที่ค่านนี้ใน ระดับมากเกือบทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการอบรมให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อ ตนเองและผู้อื่น และการอบรมในเรื่องกิริยามารยาทและคุณธรรม และอาจารย์ที่ปรึกษาก็มี ความเห็นเช่นเดียวกันว่างานทั้ง 2 เรื่องนี้มีความสำคัญที่ตนควรปฏิบัติมาก และเรื่องอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ การแนะนำในเรื่องการแต่งกายให้เหมาะสม การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรู้จัก ฝึกฝนตนเองให้เป็นคนอดทนและเสียสละเพื่อส่วนรวม และการให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหา ค่านความประพฤติก็เป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติมากเช่นเดียวกัน ส่วนนักศึกษามีความเห็นว่าอาจารย์ ที่ปรึกษาควรปฏิบัติหน้าที่ในค่านนี้ในระดับกลางทุกเรื่อง

3) หน้าที่และความรับผิดชอบในการร่วมมือประสานงาน ตัวอย่างประชากร ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติในระดับปานกลางทุกเรื่อง มีอยู่เพียง 2 เรื่อง ที่ผู้บริหารมีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติมาก คือ การทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อสร้าง ความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษา และการมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อ เรื่องที่จะประชุมนักศึกษาในชั่วโมงโฮมรูม

สรุปได้ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้บริหาร อาจารย์- ที่ปรึกษาและนักศึกษามีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และควรปฏิบัติให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านวิชาการที่เกี่ยวกับ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักสูตรและแผนการเรียน การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกวิชาและการลงทะเบียน เรียน การให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนอ่อนให้ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น การให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวิธีการเรียนและการแก้ปัญหาทางการเรียน การให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการเปลี่ยน ถอน เพิ่มวิชาเรียนหรือการลาพักการเรียน

ง. การดำเนินงานในการจัดการให้คำปรึกษา

1) การจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นขัดแย้ง กัน ผู้บริหารมีความเห็นว่าควรให้ภาควิชาต่าง ๆ เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกอาจารย์ในแต่ละภาค

เสนอให้ฝ่ายวิชาการพิจารณาแต่งตั้ง ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าการให้อาจารย์สมัครตามความสมัครใจโดยถือเป็นความดีความชอบตามผลงาน แต่พิจารณาโดยส่วนรวมแล้วมีความเห็นว่าการให้ภาควิชาต่าง ๆ คัดเลือกอาจารย์ส่งมาตามสัดส่วนที่ตกลงกัน

2) การเตรียมอาจารย์ให้ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเตรียมโดยการจัดสัมมนาเกี่ยวกับหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

3) จำนวนนักศึกษาที่อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนควรรับผิดชอบ ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนควรรับผิดชอบนักศึกษาจำนวน 10-15 คน

4) ระยะเวลาและจำนวนครั้งต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรพบกับนักศึกษา ในช่วงชั่วโมงสอน ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้เวลาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยนับชั่วโมงนี้รวมเข้าเป็นชั่วโมงสอนของอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย

5) การจัดสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดให้มีการสัมมนาระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูเดียวกัน และในระหว่างกลุ่มวิทยาลัยครูด้วยกันเกี่ยวกับวิธีการและปัญหาต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา

6) การประเมินผลงาน ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรให้ฝ่ายวิชาการจัดทำแบบประเมินผลงานเพื่ออาจารย์ที่ปรึกษาจะสามารถใช้ประเมินผลงานของตน

จ. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

1) ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษามาก ได้แก่ การที่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญในการที่จะเข้าพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาในช่วงชั่วโมงสอน อาจารย์ที่ปรึกษามีงานด้านการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาที่จะให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาได้เพียงพอ และอาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถรู้จักนักศึกษาได้ทั่วถึง เพราะไม่มีโอกาสได้สอนนักศึกษาที่อยู่ในความดูแล

เมื่อแยกพิจารณาตามความเห็นของแต่ละกลุ่มแล้ว มีปัญหาบางอย่างที่แต่ละกลุ่มมีความเห็นขัดแย้งกัน โศกปัญหาเรื่องวัยของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลห่างกันมากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่กล้าเข้ามาขอรับคำปรึกษา ซึ่งนักศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย นอกจากนี้มีปัญหาที่ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาต้องรับผิดชอบนักศึกษาจำนวนมากเกินไป จึงทำให้การปฏิบัติงานในด้านการให้คำปรึกษาบกพร่องและขาดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่นักศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการพิจารณาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ นอกจากจะมีวุฒิสูงกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วยังมีคุณวุฒิสองเท่าอีกด้วย กล่าวคือ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาโท ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี ซึ่งเมื่อพิจารณาตามหลักการบริหารงานแล้ว เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารควรจะเป็นผู้มีวุฒิและคุณวุฒิที่เหมาะสม เพื่อที่จะใดสามารถให้ความรู้และแนะนำผู้อยู่ที่บังคับบัญชาได้

สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเป็น เวลาเกิน 9 ปีขึ้นไป จึงเป็นที่คาดหวังไว้ว่าจะสามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ดี เนื่องจากมีประสบการณ์เพียงพอ ซึ่งตรงกับที่ คัมบลิว เอ็ม ซี คอตเทิล และ เอ็น เอ็ม คาวนี่ (W.M.C. Cottle and N.M. Downie) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่ามีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ให้คำปรึกษาได้รับความสำเร็จในหน้าที่ของตน นั่นคือ ความรู้และประสบการณ์ในการทำงานของผู้ให้คำปรึกษา¹ ส่วนการที่อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ต้องทำการสอนสัมภาค

¹ W.M.C. Cottle and N.M. Downie, Procedures and Preparation for Counseling, (New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1960), p.7.

ละ 10 ชั่วโมงขึ้นไป และยังคงปฏิบัติงานพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอนสัปดาห์ละ 1-5 ชั่วโมงนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีภาระหนักมาก เพราะต้องปฏิบัติงานหลายด้าน ทั้งงานการสอน งานพิเศษ และงานด้านกาารเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้ให้เต็มที่ และจากผลการวิจัยในเรื่องนี้พบว่าสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากประการหนึ่งที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้คือนั้นเป็นเพราะอาจารย์ที่ปรึกษามีงานด้านกาารสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ทำให้มีเวลาพบกับนักศึกษาไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่วิทยาลัยควรจะพิจารณาลดชั่วโมงสอนและงานพิเศษอื่น ๆ ของอาจารย์ที่ปรึกษาลงเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถมีเวลาปฏิบัติงานด้านกาาร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้มากขึ้น

สำหรับนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชาย มีอายุอยู่ในระหว่าง 16-20 ปี ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากำลังอยู่ในวัยที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่พอ ยังต้องการที่จะได้รับความแนะนำและความช่วยเหลือในกาารต่าง ๆ อีกมาก

2. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครู เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาในกาารอายุ ระดับกาารศึกษาและประสบการณ์ในการสอน ซึ่งพบว่าประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีอายุระหว่าง 30-34 ปี และมีประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครูเกินกว่า 3 ปีนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับวัยของนักศึกษาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นวัยที่ไม่ห่างจากนักศึกษามากเกินไป เพราะจากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในระหว่าง 16-20 ปี มากที่สุด นอกจากนี้การมีประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครูเกินกว่า 3 ปี ก็อาจจะเป็นกาารแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษายังมีประสบการณ์การสอนมากขึ้นเท่าใดก็จะยิ่งมีความเข้าใจนักศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งตรงกับที่ คีน ซี แอนดรู และ เคเวิล เรย์ วิลลี (Dean C. Andrew and Deverl Ray, Willy) กล่าวว่า เป็นสิ่งที่สมควรในการที่จะคาดหวังว่า

ผู้ให้คำปรึกษาคควรมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี¹

ส่วนในเรื่องระดับการศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษานั้นพบว่านักศึกษาที่มีความเห็นขัดแย้งกับผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษา โดยที่นักศึกษามีความเห็นว่ายอาจารย์ที่ปรึกษาคควรเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท แต่ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาคควรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ในปัจจุบันแล้วจะเห็นได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครุณั้นส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีมากกว่าระดับอื่น คือร้อยละ 59.49 ดังนั้นในการจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษาจึงต้องพิจารณาในค่านอัตรากำล้างที่มีอยู่เป็นประการสำคัญควย ส่วนการที่นักศึกษส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาคควรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทนั้น แสดงว่านักศึกษามีความเชื่อว่าอาจารย์ที่มีความรู้สูงจะสามารถใช้ความรู้มาประกอบในการให้คำปรึกษาแนะนำได้ดี ซึ่งในเรื่องนี้ คัมบิว เอ็ม ซี คอตเทิล และ เอ็น เอ็ม คาวนีย์ (W.M.C. Cottle and N.M. Downie) ก็ได้ทำการวิเคราะห์พบว่า ผู้มาขอรับคำปรึกษาหารือบางคนมีความฝังแน่นในความคิดที่ว่า ยิ่งผู้ให้คำปรึกษามีความรู้และประสบการณ์มากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งจะมีประสิทธิภาพในการให้คำปรึกษามากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ในปัจจุบันวิทยาลัยครุส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครมีนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ถึงแม้จะเป็นจำนวนยังไม่มากนัก แต่ก็แนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นการที่นักศึกษส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาคควรมีความรู้ในระดับปริญญาโทนั้นจึงเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาเป็นอย่างถึง

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาในค่านบุคลิกลักษณะลักษณะนิสัยและลักษณะทางอารมณ์ของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาคควรวางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีใจกว้าง

¹Dean C. Andrew and Deverl Ray, Willy, Administration and Organization of the Guidance Program, (New York:Harper and Brother, 1958), p. 136.

²W.M.C.Cottle and N.M. Downie, Procedures and Preparation for Counseling, (New Jersey : Prentice-Hall Inc.,m 1960), p.7.

ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาและมีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น ไม่โกรธขงายนี้ แสดงว่า
 ประชากรที่ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะช่วย
 ให้การดำเนินงานตามบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาโดยผสมบูรณาการขึ้น คือตระหนักถึงข้อ-
 เที่ยงจริงที่ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องอยู่ในฐานะที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษาทุกคน จะ
 ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่และเป็นที่ยอมรับให้แก่นักศึกษา จะต้องพบกับนักศึกษาและให้
 ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาทุกคน ในบางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษาอาจจะต้องประสบกับปัญหาหน้าที่
 และความคิดเห็นของนักศึกษาซึ่งมีแปลก ๆ แตกต่างกันไป ซึ่งบางครั้งก็ขัดกับความคิดเห็น
 และค่านิยมของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาก็ต้องยอมรับฟังด้วยความสงบ
 เยือกเย็น และมีเหตุผล ซึ่งจะเป็นการช่วยให้นักศึกษามีความรู้ลึกซึ้งกว่าที่จะแสดงความคิด-
 เห็น และกล้าที่จะขอคำปรึกษา พร้อมทั้งพอใจที่จะปฏิบัติตาม

ส่วนในด้านความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษานั้น จากผลการวิจัยที่พบว่า
 ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นต่างกัน โดยที่ผู้บริหารมีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรมี
 ความรู้กว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็น
 ว่า ความสามารถในด้านแนะแนวเป็นสิ่งสำคัญที่สุด สำหรับนักศึกษามีความเห็นว่าการ
 สามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทั้ง 3 ประการนี้เป็น
 สิ่งสำคัญสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสิ้น และจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวของกัน การที่
 อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้กว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์นั้นจะช่วยให้อาจารย์
 ที่ปรึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาในเรื่องราวต่าง ๆ ไดถูกต้องตรงกับความเป็น
 จริงและช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้เพิ่มขึ้น แต่ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษามีแต่ความรู้ ไม่มี
 ความสามารถที่จะแนะแนวให้แก่นักศึกษาก็จะไม่สามารถถ่ายทอดความรู้นั้นให้นักศึกษา
 เข้าใจได้ หรืออาจจะให้คำแนะนำที่ผิดพลาด ซึ่งแทนที่จะเกิดประโยชน์ก็กลับจะทำให้เป็น
 อันตรายอย่างยิ่ง และในทำนองเดียวกัน ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษามีความสามารถทั้ง 2 ประการ
 ที่กล่าวแล้วนี้ แต่ไม่มีความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์ก็ย่อมจะไม่สามารถให้การให้คำ
 ปรึกษาประสพผลดีได้ เพราะในการปฏิบัติงานในด้านการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษานั้น
 อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย หลายระดับ ทั้งในวิทยาลัยครู หนวดย-
 งานต่าง ๆ ตลอดจนผู้ปกครองของนักศึกษาเพื่อที่จะให้การช่วยเหลือแก่นักศึกษาประสพผล

สำเร็จยิ่งขึ้น ฉะนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงต้องมีความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ อาร์เธอร์ เจ โจนส์ (Arther J. Jones) ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบความสำเร็จว่าจะต้องประกอบไปด้วย ความสามารถที่จะเข้ากับคนอื่นได้ มีความรู้และความสนใจอย่างกว้างขวาง และมีความสนใจในการแนะแนว¹

3. หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ปฏิบัติในด้านการให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาทางด้านการวิชาการซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบการขอใบสุทธิ ใบรับรอง ใบแทนใบสุทธิ และใบรับรองผลการศึกษานั้น ถ้าพิจารณาตามสภาพของการปฏิบัติงานในวิทยาลัยครุแล้ว หน้าที่นี้เป็นเรื่องของฝ่ายทะเบียนและวัดผลที่จะต้องแจ้งให้กับนักศึกษาทราบอยู่แล้ว ดังนั้นการที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่นั้นในระดับน้อย จึงไม่ถือว่าเป็นความบกพร่องในหน้าที่แต่ประการใด แต่อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ที่มีโอกาสได้พบกับนักศึกษาและมีความใกล้ชิดกับนักศึกษามากกว่าฝ่ายทะเบียนและวัดผล ดังนั้นถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาจะทำความเข้าใจในเรื่องนี้และอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจดียิ่งขึ้นก็จะเป็นการช่วยให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้รวดเร็วและถูกต้องยิ่งขึ้น

ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ปฏิบัติในด้านการอบรมคุณแลความประพฤติและเป็นที่ปรึกษาเรื่องส่วนตัวซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าตนได้ปฏิบัติมาอยู่เรื่องหนึ่งคือ การอบรมกิริยามารยาทและคุณธรรมให้แก่นักศึกษา แต่ผู้บริหารและนักศึกษามีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติเพียงในระดับปานกลางนั้นแสดงว่าผู้บริหารและนักศึกษาเห็นความสำคัญของงานนี้ว่าจะช่วยให้พื้นฐานในการเป็นครูที่ดีให้แก่ศึกษา จึงยังไม่มี ความพอใจในระดับการให้ความช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษาเท่าที่เป็นอยู่ ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรพิจารณาการปฏิบัติ

¹Arther J. Jones, Principle of Guidance, (New York : McGraw-Hill Book Co., 1951), p. 559.

ในเรื่องนี้ให้มากขึ้น

เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบในการร่วมมือประสานงานซึ่งจากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่ค่านี้นส่วนใหญ่ในระดับน้อย นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเพราะสาเหตุหลายประการ ประการแรก เป็นเพราะอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าเป็นงานในค่านี้นี้มีส่วนใหญ่ไม่ใช่เป็นงานในหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะต้องปฏิบัติ ควรจะเป็นงานในหน้าที่ของแผนกอื่น เช่น แผนกแนะแนว แผนกทะเบียนและวัดผล หรือเป็นงานของฝ่ายวิชาการหรือฝ่ายปกครองโดยตรง ประการที่สองอาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานในค่านี้นี้ให้ถึงระดับมากได้ เพราะมีงานด้านการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ประการที่สามอาจเป็นเพราะแผนกต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ไม่ได้ให้โอกาสอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย ซึ่งที่จริงแล้วงานต่าง ๆ ในค่านี้นี้ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาได้มีโอกาสปฏิบัติมากขึ้น โดยร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ มากขึ้น ย่อมจะทำให้เกิดผลดีแก่นักศึกษามากขึ้น

4. หน้าที่และความรับผิดชอบที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชากรในการวิจัยให้ความสำคัญต่องานในด้านการให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ยปรึกษาทางวิชาการมากที่สุด โดยเฉพาะเกี่ยวกับ เรื่องการเรียนของนักศึกษา คือการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกวิชาและการลงทะเบียนเรียน การให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนอ่อนให้ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิธีการเรียนและการแก้ปัญหาทางการเรียน การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนตอน เพิ่มวิชาเรียนหรือการลาพักการเรียน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่างานทั้ง 5 ประการนี้เป็นหัวใจสำคัญในการที่จะช่วยให้ศึกษามีความเข้าใจในเรื่องวิธีการเรียนในระบบใหม่ ซึ่งค่อนข้างซับซ้อนได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ในด้านการเรียน เช่น เลือกเรียนวิชาที่ตนไม่ถนัด หรือเรียนไม่ครบหน่วยกิตที่ทางวิทยาลัยกำหนดไว้ อันจะเป็นการทำให้ นักศึกษาเรียนไม่จบตามเวลา ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรให้ความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ในเรื่องเหล่านี้ ให้เข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อที่จะได้แนะนำนักศึกษาได้ถูกต้อง

เกี่ยวกับงานในค่านี้นี้ที่จากการวิจัยพบว่า นักศึกษายังให้ความสำคัญกับ งานของ

ของอาจารย์ที่ปรึกษาอีกเรื่องหนึ่ง คือการให้คำแนะนำในเรื่องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติในระดับมากโดยที่ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการปฏิบัติเพียงในระดับปานกลาง จากการพิจารณาสภาพการศึกษาในปัจจุบันนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความต้องการของนักศึกษาในเรื่องนี้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบันที่คนส่วนมากพยายามที่จะศึกษาต่อให้สูงขึ้นเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นนักศึกษาจึงมีความต้องการที่จะให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำในเรื่องนี้ให้มาก จึงเป็นเรื่องที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความสนใจที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้สามารถแนะนำนักศึกษาได้ถูก พร้อมทั้งให้ความสนใจ เอาใจใส่ ติดตามผลการเรียนของนักศึกษาให้มากขึ้นด้วย เพื่อที่จะได้สามารถแนะนำได้ถูกต้องว่านักศึกษาคนใดควรที่จะเลือกเรียนในทางใด และคนใดที่ไม่สมควรที่จะเรียนต่อ เพราะนักศึกษาบางคนมุ่งแต่ที่จะศึกษาต่อโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตน

งานในด้านการอบรมคุณแลความประพฤติและเป็นที่ยอมรับในเรื่องปัญหาส่วนตัวของนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความมุ่งหวังที่จะให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการอบรมให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น การอบรมในเรื่องกิริยามารยาทและคุณธรรมซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาก็มีความเห็นเช่นเดียวกันว่าตนควรปฏิบัติในระดับมาก เพราะเรื่องเหล่านี้ถือถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการที่จะช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่ก่อรูปด้วยคุณธรรมและคุณลักษณะของการเป็นครูที่ดี แต่จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้เพียงในระดับปานกลางทุกเรื่อง การที่เป็นดังนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ประการแรกเป็นเพราะนักศึกษาเห็นว่าเท่าที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติไปแล้วนั้นเป็นการเพียงพอแก่ความต้องการแล้ว ประการที่สองเป็นเพราะนักศึกษาในวิทยาลัยครูคูคมแบบสอบถาม เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูงมากกว่าระดับอื่น ๆ นักศึกษาระดับนี้ได้นานการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับต้นหรือผ่านระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้ว มีความสามารถที่จะรับผิดชอบตัวเองได้มากขึ้น จึงต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการให้มีผู้ใดแนะนำหรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่อง

ความประหลาดใจส่วนตัวมากนัก อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่ากรอบมคอแลในค่านี้นี้
ยังมีความจำเป็นอยู่มาก เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันมีสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการที่จะ
ชักนำนักศึกษาให้หลงผิดได้ง่าย ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรให้ความดูแลเอาใจใส่
นักศึกษาในค่านี้นี้ให้มากขึ้น

งานในค่านการร่วมมือประสานงานที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติ ซึ่งจากผล
การวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความมุ่งหวังที่จะให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติในระดับมากอยู่ 2
เรื่อง คือ การทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหาร คณาจารย์
และนักศึกษา และการมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะประชุมนักศึกษาในชั่วโมง
โฮมรูม ซึ่งเมื่อพิจารณาในค่านการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะให้เกิดผลสำเร็จดี
แล้ว งานทั้ง 2 เรื่องนี้ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ที่
ใกล้ชิดและรู้จักนักศึกษา รู้ถึงความต้องการ ตลอดจนปัญหาของนักศึกษาได้ดีกว่าอาจารย์
อื่น ๆ จึงสามารถที่จะช่วยเป็นผู้ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่ผู้บริหารและคณาจารย์อื่น ๆ
 ตลอดจนกลุ่มนักศึกษาด้วยกันใหม่มีความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ดีขึ้น นอกจากนี้การที่อาจารย์
ที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะประชุมศึกษาค้นคว้านั้นจะเป็นผลดีต่อทุก
ฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายแนะแนว ซึ่งจะไดทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักศึกษา
ฝ่ายอาจารย์ที่ปรึกษาเองก็มีความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญและมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ
ต่อนักศึกษาอย่างเต็มที่ ไม่ใช่เพียงแต่คอยปฏิบัติตามที่สั่งมาเท่านั้น และตัวนักศึกษาเองก็
จะได้ประโยชน์เต็มที่ เนื่องจากหัวข้อเรื่องที่จะประชุมนั้นตรงกับความต้องการของตน
ดังนั้นฝ่ายบริหารและฝ่ายแนะแนวจึงควรพิจารณาให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจการ
เหล่านี้ให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งในค่านการบริหารงานและเป็นประโยชน์แก่นักศึกษา
ด้วย

5. เกี่ยวกับเรื่องการจัดและการดำเนินงานในการให้คำปรึกษา ซึ่งผลการวิจัย
พบว่าประชากรผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มี
ความเห็นตรงกันเกือบทุกเรื่อง มีที่ขัดแย้งกันเพียงเรื่องเดียว คือเรื่องการจัดหาอาจารย์
ที่ปรึกษา โดยที่ผู้บริหารมีความเห็นว่าควรให้ภาคีวิชาต่าง ๆ เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกอาจารย์

ในแต่ละภาคเสนอให้ฝ่ายวิชาการ ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าการให้อาจารย์สมัครตามความสมัครใจโดยถือเป็นความดีความชอบตามผลงาน ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทั้งสองฝ่ายต่างก็มีเหตุผลของตนในการพิจารณาเรื่องนี้ การที่ผู้บริหารมีความเห็นว่าการให้ภาควิชาต่าง ๆ คัดเลือกอาจารย์ส่งมาให้ฝ่ายวิชาการพิจารณานั้น เพราะหัวหน้าภาควิชามองว่าผู้ใดสมควรที่จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และเป็นการทำให้โค้อาจารย์ที่ปรึกษาตรงกับวิชาเอกที่นักศึกษาเรียนอยู่ด้วย ซึ่งจะเป็นการช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาได้รู้จักกันและใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสามารถช่วยเสริมความรู้ในวิชาเอกนั้น ๆ ให้แก่นักศึกษาได้อีกด้วย ส่วนการที่อาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่าการให้อาจารย์สมัครตามความสมัครใจนั้น ก็จะเป็นการช่วยให้โค้อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเต็มใจจะปฏิบัติหน้าที่นี้ และการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสมัครใจย่อมจะทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานดีกว่าที่จะปฏิบัติด้วยความไม่สมัครใจ ในเรื่องการพิจารณาจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นเรื่องที่ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาให้รอบคอบ และตามความเหมาะสมของแต่ละวิทยาลัย เพราะวิทยาลัยครบางแห่งอาจจะมีอาจารย์ไม่มากพอที่จะให้อาจารย์โค้อสมัครตามความสมัครใจ เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้ให้ความเห็นไว้ควรวางการให้อาจารย์ที่สอนทุกคนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย ซึ่งทั้งนี้ยอมแล้วแต่ความคิดเห็นของผู้บริหารและแล้วแต่ระบบการบริหารงานของแต่ละวิทยาลัย

ส่วนเรื่องอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดให้มีการสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนปฏิบัติหน้าที่ และควรจัดให้มีการสัมมนาในเรื่องวิธีการตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูเดียวกัน และในระหว่างกลุ่มวิทยาลัยครูด้วยกัน ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการช่วยให้ความรู้ความเข้าใจแก่อาจารย์ที่ปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจะได้มีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะให้คำแนะนำแก่นักศึกษา นอกจากนี้ยังจะเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยกันแสวงงความคิดเห็นในการที่จะแก้ปัญหาและพยายามหาทางให้การปฏิบัติหน้าที่ในคานนี้โดยลดี ซึ่งตรงกับที่ เฮฟเนอร์ เคท มุลเลอร์

(Hevener Kate Mueller) กล่าวไว้ว่า การจัดให้มีการประชุมร่วมกันเป็นประจำ และจัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่ จะเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์เกิดความศรัทธาในการปฏิบัติหน้าที่ได้¹

นอกจากนี้การที่ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดให้อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนรับผิดชอบนักศึกษาจำนวน 10-15 คน ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการดียิ่ง เพราะจะทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถรู้จัก เข้าใจและเข้าใจใ้สุดแก่นักศึกษาได้ทั่วถึง เพราะจากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ปัญหาที่อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ การที่ต้องรับผิดชอบนักศึกษาจำนวนมากเกินไป ทำให้การปฏิบัติงาน ด้านนี้บกพร่อง และขาดประสิทธิภาพ

ความคิดเห็นอื่น ๆ ของผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการจัด และการดำเนินงานในการให้คำปรึกษา ซึ่งจากการวิจัยพบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรให้อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนรับผิดชอบนักศึกษาในกลุ่มของตนจนจบการศึกษาแต่ละระดับ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพบกับนักศึกษาในชั่วโมงโฮมรูม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง และนับชั่วโมงนี้เข้าเป็นชั่วโมงสอนของอาจารย์ที่ปรึกษาคด้วย ตลอดจนควรให้ฝ่ายวิชาการจัดทำแบบประเมินผลงานเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ประเมินผลงานของตน ซึ่งผู้วิจัย

---

¹ Hevener Kate Mueller, Student Personnel Work in Higher Education, pp. 212-213.

มีความเห็นว่า วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นการช่วยให้การจัดระบบการให้คำปรึกษาได้ผลดี และเกิดประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา ตลอดจนจะช่วยในด้านการบริหารงานของวิทยาลัยดำเนินไปอย่างได้ผลดียิ่งขึ้นด้วย

6. เรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การที่นักศึกษาส่วนมากไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญในการที่จะพบกับนักศึกษาในช่วงโฮมรูมนั้น จากการที่ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นโดยเสรีในแบบสอบถามที่ส่งให้ นั้น ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาในเรื่องนี้เกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ซึ่งได้แก่ การจัดช่วงระยะเวลาสำหรับช่วงโฮมรูมนั้นไม่เหมาะสม เรื่องที่อาจารย์ที่ปรึกษานำมาพูดในช่วงโฮมรูมนั้นไม่น่าสนใจสำหรับนักศึกษา เพราะส่วนใหญ่ไม่เป็นเรื่องที่อยู่ในความต้องการของนักศึกษาและบางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเองก็ไม่เห็นความสำคัญของช่วงโฮมนี้ จึงขาดความกระตือรือร้นในการที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย และพยายามหลีกเลี่ยงการเข้าโฮมรูม หรือเข้าด้วยความจำใจ ทำให้ไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทุกฝ่ายควรจะได้เห็นความสำคัญของการจัดโฮมรูมให้มากขึ้น โดยพยายามร่วมมือกันพิจารณาถึงเรื่องที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ตลอดจนหาวิธีการที่จะทำให้กิจกรรมนี้เป็นที่น่าสนใจแก่นักศึกษามากขึ้น โดยสำรวจความต้องการของนักศึกษาและให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น ซึ่งตรงกับที่ วัชร ทรัพย์มี ให้ความเห็นไว้ว่า การจัดกิจกรรมโฮมรูมที่จะให้ได้ผลดีนั้น จะต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ ถ้ากิจกรรมตรงกับความต้องการของนักเรียนแล้ว นักเรียนย่อมมีแนวโน้มที่จะสนใจใน

กิจกรรม¹

เรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากประการที่ 2 ซึ่งจากผลการวิจัยพบคือ การที่อาจารย์ที่ปรึกษามุ่งงานด้านการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะให้คำปรึกษาแนะแนวแก่นักศึกษาได้เพียงพอ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับที่ ภักตรา จันทปัญญาศิลป์ ได้สรุปไว้ในงานวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการเกี่ยวกับหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ" ว่า ปัญหาหนึ่งที่ประสบกันมากในแต่ละสถาบัน คือ การที่อาจารย์ที่ปรึกษานิเทศมีชั่วโมงการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก จึงไม่ค่อยมีเวลาพบกับนิสิต² ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเรื่องนี้ฝ่ายวิชาการควรพิจารณาเกี่ยวกับชั่วโมงสอนและชั่วโมงการปฏิบัติงานพิเศษของอาจารย์ที่ปรึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ควรพิจารณาเลือกอาจารย์ที่มีเวลาเพียงพอที่จะให้แก่นักศึกษาได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาควรจะต้องพยายามหาเวลาพบกับนักศึกษาให้ได้โดยมีการกำหนดเวลาว่างที่แน่นอนตรงกันกับนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเข้าพบได้

เรื่องนี้เป็นปัญหาและอุปสรรคมากประการที่ 3 ที่จากผลการวิจัยพบคืออาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถรู้จักนักศึกษาได้ทั่วถึง เพราะไม่มีโอกาสได้สอนนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลเลย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัญหาเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับฝ่ายตัวอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะต้องพยายามหาทางที่จะทำความรู้จักกับนักศึกษาให้มากที่สุดโดยการจัดกิจกรรมในชั่วโมงโฮมรูม ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องพบกับนักศึกษาอยู่แล้ว และพยายามหาเวลาพบกับนักศึกษาโดยมีการกำหนดเวลาที่แน่นอนตรงกันเพื่อให้นักศึกษาเข้าพบ

¹ วัชรวิ ทรัพย์มี, "แนวความคิดในการจัดกิจกรรมโฮมรูม" เอกสารทางวิชาการประกอบการอบรมเพื่อเสริมสมรรถภาพครูประถมศึกษา, หน้า 12 - 13.

² ภักตรา จันทปัญญาศิลป์, "ความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการเกี่ยวกับหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 13.

ส่วนปัญหาที่พบว่านักศึกษาที่มีความเห็นว่าเป็นปัญหามาก ซึ่งผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย คือเรื่องวัยของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลห่างกันมากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่กล้าเข้ามาขอรับคำปรึกษานั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยน่าจะมีการพิจารณาในเรื่องนี้มา

นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการทำอาจารย์ที่ปรึกษาต้องรับผิดชอบนักศึกษามากไป จึงทำให้การปฏิบัติงานในด้านการให้คำปรึกษามกพรองและขาดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่นักศึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยนั้นอาจเป็นเพราะนักศึกษามีความคิดว่าการทำอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติงานมกพรองและขาดประสิทธิภาพนั้น อาจจะไม่ได้เป็นเพราะสาเหตุที่มีนักศึกษามาก แต่อาจจะเป็นเพราะสาเหตุประการอื่น เช่น อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีเวลาพอที่จะให้นักศึกษาได้พบ เหล่านี้เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อวิทยาลัยครู

1. เพื่อให้ได้อาจารย์ที่ปรึกษาที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิทยาลัยครูควรจะได้พิจารณาคัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณลักษณะเหมาะสม โดยจัดให้มีคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นการเฉพาะ และกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาบางประการ เช่น เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครูมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี มีความรู้และความประพฤติดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ในด้านการแนะแนว เป็นต้น
2. เพื่อประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยครูควรมหาทางที่จะให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเพิ่มขึ้น โดยการจัดให้มีการสัมมนาที่กระหว่างฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงหลักการ จุดมุ่งหมาย และวิธีการปฏิบัติงาน ตลอดจนจัดให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา และมีการปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งก่อนที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะปฏิบัติงานและในระหว่างปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่ให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผล

เป็นอย่างดี

3. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยควรจะได้มีการพิจารณากำหนดบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ชัดเจนและแน่นอน ทั้งนี้โดยเป็นที่ตกลงร่วมกันจากการปรึกษาหารือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายโดยจำแนก บทบาทในแต่ละด้านให้เด่นชัด และเพื่อให้เป็นที่เห็นและเข้าใจชัดเจน ควรจะได้รวบรวม ไว้ในคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาและแจกให้อาจารย์ที่ปรึกษาทุกคน

4. เพื่อเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษา วิทยาลัยควรจะมีการจัด พิมพ์คู่มือเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติ กฎข้อบังคับ นโยบายของวิทยาลัย รายการปฏิทินการปฏิบัติงาน ประจำปีของวิทยาลัย รวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิทยาลัย เพื่ออาจารย์ที่ปรึกษา จะได้ใช้เป็นคู่มือในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาได้ถูกต้อง

5. เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายบริหารของ วิทยาลัยควรดำเนินการอย่างจริงจังในการบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่อาจารย์ที่ปรึกษา โดยพิจารณากำหนดมาตรการเปรียบเทียบอัตราปริมาณงานของอาจารย์ที่ปรึกษาให้แน่ชัด รัศมย์และเที่ยงธรรม พิจารณาความดีความชอบจากผลการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบและ ยุติธรรม

6. เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายบริหารของ วิทยาลัยควรได้มีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างมี หลักเกณฑ์และมีระบบ โดยอาจดำเนินการให้มีเครื่องมือสำหรับให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง แล้วรายงานให้ฝ่ายบริหารทราบเป็นระยะ ๆ และ เพื่อให้เป็นการประเมินผลที่สมบูรณ์ ควรให้นักศึกษาฝึกสอนมีส่วนร่วมในการสะท้อนผล การปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาคด้วย โดยอาจใช้แบบสอบถามสำรวจความเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในแต่ละภาคเรียน

7. เพื่อให้ประสิทธิภาพของการจัดระบบการให้คำปรึกษาของวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน วิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง ควรจะได้มีการร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ในการหาแนวปฏิบัติร่วมกัน ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดและการดำเนินงานในการให้คำปรึกษา
แนวปฏิบัติในการจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนการพิจารณาแก้ไขปัญหาค้าง ๆ รวมกัน
ทั้งนี้โดยอาจจะแลกเปลี่ยนหมุนเวียนกันในการจัดประชุมสัมมนาพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าว
แล้วให้ถือปฏิบัติตามข้อตกลงจากผลสัมมนานั้น ๆ รวมกัน

ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยเพิ่มเติม

1. ควรจะได้มีการวิจัยบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค
เพื่อเปรียบเทียบกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
2. ควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันการศึกษา
ระดับต่าง ๆ เช่น บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา
และในระดับมหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย